

Magisterská práce

Náhoda jako princip. Pollock Cage Cunningham Joyce

Jméno a příjmení (student): Tereza Bláhová

Vedoucí práce: Mgr. Marie Rakušanová, PhD.

Posudek vedoucího práce:

Tereza Bláhová si pro svou magisterskou práci zvolila zajímavé a náročné téma mapující princip náhody v dílech Jacksona Pollocka, Johna Cage, Merce Cunninghama a Jamese Joyce. Za projev mimořádné nápaditosti nepovažují pouze výběr a originální kombinaci těchto různě orientovaných uměleckých osobností, ale především šťastnou volbu fenoménu náhody jako spojujícího prvku.

Fakt, že náhoda jako princip sehrála v dějinách umění 20. století zásadní roli, je všeobecně akceptovaný a spojovaný bývá obzvláště s takovými uměleckými tendencemi jako je dadaismus a surrealismus a s dalšími tvůrčími projevy, které na ně v průběhu 20. století různou formou navázaly. Ojediněleji již bývá konstatováno, že význam náhody byl zásadní také pro některé umělecké projevy, sahající mnohem hlouběji do historie. Tereza Bláhová ve své práci to, co bývá všeobecně konstatováno, podrobuje soustředěnému a velmi vyzrálému zkoumání.

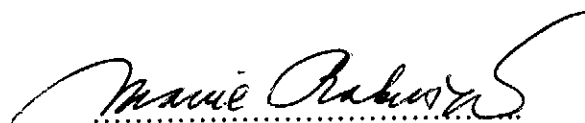
Po všeobecném úvodu, ve kterém velmi vhodně rozebírá etymologii pojmu „náhoda“ a výskyt tohoto fenoménu ve vědě a v přírodě, autorka definuje základní rys náhody, důležitý také pro uměleckou praxi – její propojení s principem hry. Již v těchto úvodních kapitolách prokazuje Tereza Bláhová mimořádnou schopnost kreativně pracovat s informacemi z různých oblastí a propojovat je do zajímavého celku. Suverénně rozlišuje význam a důležitost jednotlivých skutečností, které s tématem spojuje.

V kapitole Náhoda a její role v umění upozorňuje na význam náhody v dílech významných představitelů moderního umění první poloviny 20. století. Bez pochopení významu role, kterou náhoda hrála v raně abstraktních dílech Vasilije Kandinského a v atonální hudbě jeho přítele Arnolda Schönberga není možné věnovat se dílu Cage, ale ani Pollocka, či Cunninghama. Následují kapitoly, ve kterých je formulována typologie náhody. Bláhová rozlišuje náhodu jako prostředek hry a hledá tuto modifikaci jak v dílech futuristů, tak v počínech samotného Cage. S hravostí náhody bezprostředně souvisí její využití v boji proti konvencím. Na tomto místě Tereza Bláhová rozebírá tvorbu klíčové osobnosti Marcela Duchampa. Duchampovo povýšení principu náhody na hlavní součást umělecké strategie však vhodně předchází také následující kapitola „Náhoda jako prostředek destrukce“, ve které je hlavní pozornost věnována tvorbě dadaistů. Náhoda ovšem velmi úzce souvisí také

s automatismem, který byl vlastním základem surrealismu, který Bláhová prezentuje prostřednictvím velmi vhodně vybraných ukázek z různých oblastí a uměleckých žánrů. Kapitola Hegemonie náhody již tematizuje tvorbu osobností, kterým je práce věnována především: Jacksona Pollocka, Johna Cage, Merce Cunninghama a Jamese Joyce. V textu se tvorba těchto umělců zajímavým způsobem prolíná, Bláhová z nenásilných srovnání vyvozuje zajímavé a originální závěry. Náhoda prochází zcela přirozeně napříč uměleckými žánry i tvůrčími strategiemi jako přirozený jednotící princip. Právě celý třetí oddíl ukazuje mimořádný potenciál zvoleného tématu. Bláhová se dotýká čehosi velmi podstatného pro umění celého velkoryse vymezeného mapovaného období. Je příznačné, že tím, co zde funguje jako společný jmenovatel není žádný druh uměleckého řádu, ale naopak náhoda jako pro umělce lákavý odraz entropie a chaosu. Vytyčené souvislosti s dalšími významnými mezníky v dějinách 20. století – ve fyzice, ve společnosti, v kultuře – pak povyšují Bláhové závěry do obecnější roviny.

Tereza Bláhová odevzdala mimořádně kvalitní práci, ve které prokázala jak schopnost kreativně pracovat s velkým množstvím literatury z různých oblastí a oborů, tak zvláštní talent vytvořit prostřednictvím shromážděného materiálu zajímavý obraz jednoho fenoménu, zásadního nejen pro uměleckou tvorbu, ale pro různé roviny reality 20. století. Práci jednoznačně doporučuji k obhájení.

V Praze dne 3. června 2009

.....
podpis vedoucího magisterské práce